

فمینیسم در ترازوی نقد را در تقابل تبلیغات فمینیستی به رشته تحریر درآوردیم

چکیده: زهرا آیت‌اللهی، پژوهشگر و مدرس مباحث زنان و مدیرگروه مطالعات زنان و خانواده پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی است. وی تحصیلاتش را در حوزه علمیه تا سطح سه به اتمام رسانده است. از او کتاب‌های زن، دین و سیاست، زن و خانواده، حقوق زن، برابری یا نابرابری، سن ازدواج دختران به رشته تحریر درآمده است. نوشتار پیش رو، گفت و گوی حورا با زهرا آیت‌اللهی مدیرگروه مطالعات زنان نهاد مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها است که فمینیسم در ترازوی نقد را در تقابل تبلیغات فمینیستی به رشته تحریر درآوردیم.

فمینیسم در ترازوی نقد را در تقابل تبلیغات فمینیستی به رشته تحریر درآوردیم. گفت و گوی حورا با زهرا آیت‌اللهی مدیرگروه مطالعات زنان نهاد مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها زهرا آیت‌اللهی، پژوهشگر و مدرس مباحث زنان و مدیرگروه مطالعات زنان و خانواده پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی است. وی تحصیلاتش را در حوزه علمیه تا سطح سه به اتمام رسانده است. از او کتاب‌های زن، دین و سیاست، زن و خانواده، حقوق زن، برابری یا نابرابری، سن ازدواج دختران به رشته تحریر درآورده است. زهرا

ابتدا توضیحاتی در خصوص فعالیت‌های دفتر نهاد رهبری در دانشگاه‌ها، در موضوع فمینیسم بیان کنید . حدود دو سال است که در معاونت پژوهشی نهاد رهبری در دانشگاه‌ها، اداره مطالعات زنان و خانواده دائر شده است، تا به طور ویژه به مباحث زنان و خانواده بپردازد و نیاز دانشگاهیان را در این زمینه تأمین کند. یکی از مواردی که مورد توجه نهاد قرار دارد، انجام دادن تحقیقات و تألیف و چاپ کتاب‌هایی است که به مباحث زنان می‌پردازد و دیدگاه‌های اسلامی را در این زمینه ارائه می‌دهد؛ و دیگر این که به دلیل گسترش نگرش‌های فمینیستی در فضاهای آموزشی و علمی، کتاب‌هایی در نقد فمینیسم آماده کرده، به جامعه دانشگاهی و کل جامعه ارائه دهد. سال ۱۳۸۶ مقام معظم رهبری در جمع زنان فعال در عرصه‌های گوناگون فرمودند: «مطالبی را که بعضی از خانم‌ها بیان کردند که ما در تقابل تبلیغات فمینیستی آنچنان که باید کاری قوی، پرحجم و با کیفیت بالا انجام نداده‌ایم، تصدیق می‌کنم و از همین جا به دستگاه‌های تحقیقاتی، پژوهشگاه‌ها، دانشگاه‌ها، حوزه‌های علمیه و صاحب‌نظران توصیه و از آن‌ها مطالبه می‌کنم که در این زمینه کار کنند، زیرا مسئله، بسیار مهم است». لذا دفتر نهاد مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها وظیفه دارد حتماً در این زمینه فعال باشد. از طرفی برخی از دانشگاهیان که با نگرش‌های اسلامی درباره زن آشنا هستند، تصورشان این است که اسلام حامی زنان است، اما در نظام جمهوری اسلامی ایران کار چندانی برای زنان انجام نشده است؛ پس تصمیم گرفتیم عملکرد مثبت نظام را در بحث زنان به جامعه علمی کشور ارائه دهیم؛ البته این امر، بدان معنا نیست که نقدها را نادیده بگیریم. هدف دیگری که در دستور کار ما قرار داشت، موضوع بالا رفتن سن ازدواج و یأس از ازدواج و پرداختن به این موضوع بود در خانواده‌های جوان روابط مستحکم وجود ندارد و خانواده سست و متزلزل است. به‌علاوه در دانشگاه‌ها رشته‌ای مانند رشته مطالعات زنان و خانواده وجود دارد که به بحث خانواده می‌پردازد. نهاد مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها وظیفه دارد منابع مفیدی برای دانشجویان رشته مطالعات زنان و خانواده تولید کند. بر این اساس تصمیم

گرفتیم اقداماتی در بخش خانواده انجام دهیم. بخش بسیار فعال در نهاد رهبری، دفتر ستاد ازدواج دانشجویی است و هر سال هزاران زوج زیر پوشش برنامه‌های ستاد دانشجویی قرار می‌گیرند و دو سال است که تصمیم گرفتیم در این بخش به پژوهش بپردازیم. برای آموزش این زوج‌ها به منابعی نیاز داشتیم برای دستیابی این اهداف، اقداماتی صورت گرفت؛ تألیف یک کتاب با عنوان «کارآمدی مسائل زنان» به مناسبت سالگرد پیروزی انقلاب، یکی از این اقدامات است. قصد داشتیم سیاست‌های حمایت‌گری از زنان، قوانین زنان و عملکرد قوه مجریه در حمایت از زنان را به صورت مستند به جامعه علمی نشان دهیم و همچنین میزان و نوع پیشرفت‌هایی که زنان داشته‌اند را بیان کنیم. از آن جا که شبهات مربوط به مسائل زنان زیاد بود، کتاب «حقوق زنان، برابری یا نابرابری» تهیه شد که دو سال پیش منتشر گردید و مورد استقبال قرار گرفت و به چاپ سوم رسید. این کتاب، بیست شبهه درباره مسائل زنان را مطرح می‌کند و به آنها پاسخ می‌دهد. کتابی با عنوان «خانواده موفق» برای ستاد دانشجویی آماده شد که در آن کوشیدیم با توجه به نگرش‌های دینی و به صورت کاملاً کاربردی، مهارت‌های لازم برای زوج‌های جوان جهت استحکام روابط خانوادگی‌شان، آموزش داده شود. در این کتاب مباحثی نظیر عوامل مؤثر بر تفاهم زوجین، مسائل دوران عقد، مدیریت اقتصادی خانواده و ارتباط با خانواده همسر را مورد بررسی قرار داده‌ایم. زوج‌های جوان با خانواده‌هایشان تفاوت دارند. آنها می‌خواهند از یک سو از حمایت خانواده بهره‌مند شده باشند و از سوی دیگر، استقلال خود را هم حفظ کنند. این کتاب، راه‌کارهایی به زوج‌های جوان ارائه می‌دهد که بدانند برای آنکه رابطه خود و همسرشان مستحکم باشد و استقلال لازم را نیز برای زندگی جدید داشته باشند، به چه صورت باید عمل کنند. فصل دیگر در مورد رویارویی با مشکلات رایج در خانواده است. تفاوت‌های همسران از جهات کم‌توجه بودن، پرحرف یا کم‌حرف بودن و درگیری کلامی و اشتغال بیش از حد همسر که به روابط لطمه می‌زند و محدودیت زیاد ایجاد می‌کند، ارتباط همسر با دوستان، لجبازی‌های همسران، برتری‌جویی همسر و نمونه‌هایی از این مشکلات را مطرح می‌کند و راه‌کارهایی کاربردی برای آن ارائه می‌دهد تا مشکل را رفع کند. و روابط خانواده دچار آسیب نشود. علاوه بر این می‌کوشیم تا در این کتاب، لوح‌های صوتی و تصویری، سایت‌ها و کتاب‌های خوب را معرفی کنیم تا زوج‌های جوان از آنها بهره‌گیرند. همچنین نهاد رهبری در دانشگاه‌ها می‌کوشد تا در راستای رهنمود رهبری، تعدادی کتاب که به نقد فمینیسم می‌پردازد، ارائه دهد. کتابی با عنوان «بررسی و نقد مبانی فلسفی و کلامی فمینیسم» کتابی تألیفی، به قلم غزاله دولتی و هاله حسینی و هوریه حسینی است. این کتاب چهار ماه پیش، منتشر شد.

بهترین کار در نقد فمینیسم آن است که نقدهایی که خود اندیشمندان فمینیستی از این جریان مطرح کرده‌اند، مورد بررسی قرار گیرد. به خصوص در جامعه‌ای که فمینیسم غالب است و ایده‌های فمینیستی رواج دارد، کوشیدیم کتاب‌هایی را که صاحب‌نظران غربی نوشته‌اند ترجمه کرده، به جامعه ارائه دهیم. تعدادی کتاب از آمریکا و دو کتاب از کانادا و انگلیس تهیه شد. کتاب‌هایی را که مفید بودند جدا کردیم. این کتاب‌ها دو دسته بودند. برخی از آنها فمینیسم را چه از حیث مبانی نظری و چه از حیث آثار عملی آن نقد می‌کنند و برخی دیگر به نقد وضعیت زنان، خانواده و کودکان در غرب می‌پردازد از ۱۰ جلد کتاب با عنوان «فمینیسم در ترازوی نقد» که کاملاً به نقد فمینیسم می‌پرداخت، ۷ جلد آن منتشر شده است. عناوین این کتاب‌ها عبارتند از: «تأثیر فمینیسم بر فرزندان»، «دروغ‌هایی که زنان باور می‌کنند»، «عریان کردن فمینیسم»، «خیانت زنان به یکدیگر»، «تأثیر فمینیسم بر فروپاشی حکومت‌ها»، «دختران به عفاف روی می‌آورند»، «تأثیر فمینیسم بر وضعیت دختران در غرب» و ۳ جلد باقی‌مانده عبارتند از: «غریزه مادری»، «چه کسی گهواره را تکان خواهد داد» و «مطالعات زنان.»

کتاب‌هایی که به نقد وضعیت زن، خانواده و کودک پرداخته بود و ارتباط مستقیم با فمینیسم نداشت را جداگانه

منتشر کردیم، که عبارت بودند از: «جنگ علیه خانواده»، «وضعیت اسفبار پسران»، و دو جلد کتاب نیز با عنوان «وای وای اروپا، آمریکا» در دست انتشار قرار دارد. البته یکی، دو کتاب به طور کامل ترجمه شد و بقیه ترجمه و تلخیص هستند. علت تلخیص کتاب‌ها این بود که در بخشی از آنها راه‌کارهایی انجیلی برای رفع مشکلات ارائه داده بودند که آن بخش‌ها را حذف کردیم. البته در برخی کتاب‌ها نیز مباحث ضد اخلاقی را که در غرب رواج دارد به صورت بسیار عریان مطرح می‌کرد و سپس به نقد آنها می‌پرداخت که ترجمه کامل آنها برای فضای جامعه ایرانی که فضایی محجوب و باحیاست، مصلحت نبود. این کتاب‌ها در طول دو سال ارائه شد و دفتر نشر معارف نیز آنها را به چاپ رساند. کتاب دروغ‌هایی که زنان باور می‌کنند به چاپ دوم رسیده و انتشار کتاب «دختران به عفاف روی می‌آورند»، رو به اتمام است. دانشجویان از این آثار چگونه استقبال کردند؟

میزان استفاده از کتاب‌ها نشان می‌دهد بیشتر آنها مورد استقبال قرار گرفته‌اند. این را گاهی اوقات یا از نظری که اساتید در مورد کتاب‌ها ارائه می‌دهند و همچنین نوع تقاضا متوجه می‌شویم. فضاهای غیردانشگاهی نیز از برخی از کتاب‌ها استقبال خوبی کردند. مراکزی که در مورد مباحث زنان فعال هستند نیز، مانند مراکز امور زنان و خانواده و یا مشاور امور بانوان استانداری استان‌ها و گاهی حتی آموزش و پرورش و وزارت امور خارجه از کتاب‌ها استقبال کردند. فایده دیگر کتاب‌ها، این بود که تا به حال چندین همایش و یا نمایشگاه، از کتاب‌های ما برای بروشور و مقاله‌ها استفاده کرده‌اند. غیر از این ۱۰ جلد کتاب، کتاب‌هایی دیگر در دستور کارتان قرار دارد؟

خیر؛ اداره مطالعات زنان و خانواده یکی از ادارات پژوهشی دفتر در دانشگاه‌هاست. اخیراً قرار شده بدنه معاونت پژوهشی نهاد کوچک شود و در کنار دفتر نهاد رهبری، پژوهشگاه «فرهنگ و معارف» ایجاد شود. این پژوهشگاه، ۳ پژوهشکده خواهد داشت و هر پژوهشکده، چهار گروه که یکی از گروه‌های این پژوهشگاه، گروه مطالعات زنان و خانواده است. به همین دلیل تا پایان اسفند ۱۳۸۸، کتاب‌های در دست چاپ عرضه خواهد شد و گروه مطالعات زنان و خانواده از سال ۱۳۸۹ کار خود را آغاز خواهد کرد؛ طرح‌های جدید را تصویب می‌کند و در آن راستا کتاب‌هایی را به جامعه ارائه می‌دهد. بعضی پژوهش‌های ما پژوهش‌های میدانی خواهد بود که نهاد رهبری در دانشگاه‌ها بدان نیاز دارد تا بتواند بر اساس آن برنامه‌ریزی کند. ممکن است سایر معاونت‌ها همکاری با سایر همایش‌ها انجام دهند، اما کار اصلی گروه مطالعات زنان و خانواده، تهیه کتاب است که در نظر داریم یکی از کارهای اصلی آن، تأمین متون درسی مورد نیاز در دانشگاه‌ها باشد و ما می‌توانیم برای تهیه منابع آموزشی به دانشگاه‌ها کمک کنیم.

آیا برای پژوهشکده‌ها، برنامه آموزشی دارید؟

ما فقط به پژوهش می‌پردازیم؛ قرار نیست پژوهشگاه برنامه آموزشی داشته باشد. معاونت آموزش و تبلیغ در معاونت رهبری وجود دارد و کارهای آموزشی را برای نیروهای نهاد، مانند نیروهای فعال فرهنگی در دانشگاه‌ها و واحد خواهران نهاد انجام می‌دهد. بخش تبلیغ، نیز نیازهای تبلیغی دانشجویان را تأمین می‌کند که کاری آموزشی است، اما آموزش رسمی دانشگاهی به‌شمار نمی‌آید.